

'Triumphator' tuli ja võitis

Mulle sattus päris juhuslikult kätte liiliasort, mille nimegi ma polnud varem kuulnud, aga mida nüüd soovitan teistelegi.

Igal kevadel aprillis, meie jaoks tavaliselt isegi natuke vara, toimub Riia südames Ķīpsala saarel aiandusmess "Dārzs. Flora". Ķīpsalasse on hea lihtne sõita, messikeskuse parkla on piisavalt avar ja pääsmed mõistliku hinnaga. Istikute, sibulate, juurikate, seemnete valik on lai, palju müüakse oma maal kasvatatud. Tänavu peetakse messi 16.–19. aprillil, rohkem infot leiate veebiaadressil www.bt1.lv.

Tunamullu kevadel ostsin messilt lahkudes ülejäänud peenraha, pea kahe lati eest kaks liiliasibulat. Alles suvel, kui nad õitsema läksid, mõistsin, miks müüja seda sorti niisuguse õhinaga kiitis.

Tugeval umbes meetrikõrgusel varrel puhkesid üksteise järel suured lõhnavad õied. Sort 'Zanlopator' ei olegi eriti uus, selle sai firma Van Zanten Flowerbulbs juba 1994. aastal, kuigi sordiregistrisse jõudis aretis alles kaheksa aastat hiljem. Et ostjal oleks

teda muude *zan*-iga algavate sortide hulgast kergem leida, pandi kaubanduslikuks nimeks aga hoopis 'Triumphator'.

Imekaunis sort kuulub segahübriidsete liiliate hulka (*Longiflorum*-hübriid x *idahübriid*). Õied on kuni

REIN SANDER

19 cm pikad, laitrompetjad, tagasi-käändunud tipmetega. Väljast on õied aimatava kollaka varjundiga valged, nõrkade punakate triipudega. Iga õiekattelehe siseküljel on suur lillakaspunnane laik. Sordikirjeldus lubab tagasihoidlikult, et varrel on kolm õit, meil olid vanemad sibulad eelmisel suvel viie ja kuue õiega.

'Triumphator' on võrdlemisi hiline, puhkeb augusti esimesel nädalal. Üks vars õitseb kümme päeva. Umbes samal ajal õitsevad meil avamaal veel valgeõielised 'Siberia', 'Devotion' ja 'Snow Queen'.

'Triumphator' on võrdlemisi hahkhallituse-kindel, lehed püsivad haljast veel hilissügiselgi. Ülemöödunud aastal jätsingi sibulad selle pärast ümber istutamata. Aga see sort paljuneb üsna hästi varresibulatega (sigisibulaid lehekaenas ei teki). Mullu õitsetes juba neli selliselt kasvanud taime, ehkki ruumi- ja toidukitsikuses kasvatas igauks ainult ühe õie. Nii tuligi sügisel istutustöö ette võtta.

REIN SANDER

PUUD JA PÕÖSAD

Budleia, liblikate lemmik

Veel paarkümmend aastat tagasi oli budleia meil võrdlemisi haruldane põõsas. Mina sain ühe taime Tartu Ülikooli Botaanikaaiast.

Praegu võib aiapoodidest osta nii budleia seemneid kui ka õitsema ajatatud istikuid. See põõsas meeldib liblikatele, rahvas ongi ta ristunud liblikapõõsaks.

Budleia meenutab rohkem rohhtaime kui põõsast. Ta õitseb sama aasta võrsetelt, sügisel lõigatakse põõsas kümme-kümne sentimeetri kõrguselt maha.

Kõige levinum liik on Davidi budleia (*Buddleja davidii*). Ta on ka kõige külmakindlam, kuid meil võib mõnel lumevaesel kärekülmal talvel siiski hävida.

Sügisel pärast tagasilõikamist katke põõsas 10–15 cm paksuse turbakihi, nii et pungad jäävad turba sisse. Kõlbavad ka kuivad lehed, neid kuhjake paksemalt. Multši või lehtede peale keerake kummuli mõni suurem lillepott, vana ämber või midagi muud, mis multši kuiva hoiab.

Lõunamaise taimena tahab budleia sooja päikesepaistelise ja tuulte eest varjatud kasvupaika. Muld peaks olema parajalt niiske, päris kuivas liivmullas jääb õitsemine kesiseks.

On olemas roosa-, lilla- ja valgeõielisi budleiasorte.

REPRO

REIN SANDER